

УДК 378.016: 37 (091)

DOI <https://doi.org/10.32840/1992-5786.2020.68-1.45>**О. В. Голуб**кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри педагогіки
Бердянського державного педагогічного університету

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ АКТИВІЗАЦІЇ ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ІСТОРІЇ ПЕДАГОГІКИ

Статтю присвячено визначенню педагогічних умов активізації пізнавальної діяльності студентів у процесі вивчення історії педагогіки. Відзначено, що сьогодні необхідно докорінно змінити підходи до системи професійного становлення майбутнього фахівця початкової школи. Згідно з поглядами автора навчальна дисципліна «Історія педагогіки» у цій системі посідає провідне місце. Доведено, що одним зі шляхів набуття загальних та фахових компетентностей кожним майбутнім учителем є активізація його пізнавальної діяльності на заняттях з історії педагогіки. Поняття «активізація пізнавальної діяльності студентів» розглядається, з одного боку, як якісний рівень навчальної діяльності здобувачів вищої освіти, а з іншого – як цілеспрямоване керування процесом пізнання студентів шляхом створення оптимальних педагогічних умов.

У статті визначено такі педагогічні умови активізації пізнавальної діяльності студентів у процесі вивчення історії педагогіки: висока педагогічна майстерність викладача, його професіоналізм, емоційність, красномовство, авторитет; оптимальна організація навчального матеріалу, складання робочої навчальної програми дисципліни, відбір змісту навчальної дисципліни, визначення методів навчання (бесіда, пояснення, лекція, інструктаж, дискусія, диспут, робота з першоджерелами, метод опори на життєвий досвід студентів, метод зацікавлення), використання наочних засобів, об'єктивність оцінювання, застосування рейтингової форми контролю; використання ігрових форм і методів формування інтересу до навчання історії педагогіки, а саме активних методів навчання (методи інтелектуальної колективної діяльності й імітаційні); організація позааудиторної виховної роботи з історії педагогіки, яка сприяє творчій діяльності викладача та здобувачів вищої педагогічної освіти; створення розвивально-освітнього середовища в закладах вищої освіти (музеї, навчальні археологічні лабораторії, фонди рідкісної ціннісної книги тощо).

Ключові слова: педагогічні умови, активізація пізнавальної діяльності, активне навчання, студенти, історія педагогіки.

Постановка проблеми. В умовах інтеграції вітчизняної системи освіти в європейський освітній простір значний акцент робиться на модернізацію педагогічного процесу, якісне навчання дисциплін гуманітарного циклу, активізацію пізнавальної діяльності студентів, розширення сфери їхніх інтересів. Особливо гостро стоїть проблема підготовки спеціалістів початкової ланки освіти, які мають стати міцною основою розбудови Нової української школи.

Сьогодні особлива увага зосереджується на докорінній зміні завдань та змісту навчання й виховання майбутніх учителів відповідно до вимог сьогодення, а саме таких, як: ознайомлення із сучасними новаціями, ґрунтовна теоретична підготовка і здатність до практичної професійної роботи на творчому рівні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Загальнотеоретичні засади організації освітнього процесу в закладах вищої освіти та активізації пізнавальної діяльності студентів висвітлені в працях А. Алексюка, О. Антонової, Ю. Бабанського, Н. Бібік, І. Зайченка, В. Лозової, Н. Ничкало, В. Онищука, М. Пашенка, П. Підкасистого, П. Щербаня, В. Ягоднікової, В. Ягупова та ін.

Проблема підготовки майбутніх учителів початкової школи до педагогічної діяльності, їхнього професійного становлення, знайшла своє відображення в дослідженнях О. Акімової, С. Гончаренка, Л. Коваль, О. Комар, А. Крамаренко, С. Мартиненко, О. Матвієнко, Т. Ніконенко, М. Нестеренко, І. Пальшкової, Л. Петухової, О. Савченко, Л. Себало, С. Скворцової, К. Степанюк, Л. Суценко, І. Титаренко, Л. Хомич, І. Шапошнікової та ін.

Згідно з поглядами І. Пальшкової, Л. Петухової специфіка змістового аспекту професійної діяльності вчителя початкової школи потребує залучення якісно нових ресурсів у процес його фахової підготовки. При цьому вони наголошують, що історія педагогіки як навчальна дисципліна в процесі підготовки фахівця має важливе значення. Дослідниці одностайні в тому, що майбутнім учителям початкової школи необхідно вміти аналізувати генезис сучасних педагогічних і соціальних проблем та явищ; виявляти національні особливості різних народів і їхній вплив на виховання; мати навички визначення соціокультурних чинників формування особистості; здійснювати

порівняльний аналіз особливостей навчальних закладів, що існували в різні історичні епохи [7; 9].

Але проблема активізації пізнавальної діяльності студентів у процесі навчання історії педагогіки в закладах вищої педагогічної освіти в системі професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи, як доводить аналіз наукових досліджень й педагогічної практики, не знайшла достатнього обґрунтування.

Мета статті – з'ясувати сутність педагогічних умов активізації пізнавальної діяльності студентів у процесі вивчення історії педагогіки.

Виклад основного матеріалу. Сьогодні метою оптимізації історико-педагогічної освіти є набуття кожним майбутнім учителем НУШ згідно з вимогами освітньо-професійної програми загальних та фахових компетентностей найбільш оптимальним шляхом (з мінімальними витратами часу і зусиль здобувачів вищої освіти та викладачів) – активізацією пізнавальної діяльності студентів на заняттях з історії педагогіки.

Аналіз наукових пошуків (О. Голік, А. Алексюк, Ю. Бабанський, Н. Бібік, І. Зайченко, В. Каплінський, В. Коваль, В. Лозова, Т. Мандрикіна, Н. Ничкало, В. Онищук, М. Пащенко, Л. Петухова, П. Підкасистий, В. Фоменко, Т. Франчук, П. Щербань, В. Ягоднікова та ін.) та власного педагогічного досвіду дозволяє стверджувати, що для забезпечення активної пізнавальної діяльності студентів необхідно перевести традиційне (пасивне) навчання в активне. Учені єдині у своєму розумінні того, що активне навчання передбачає використання певної системи методів і прийомів, спрямованих на організацію активної самостійної пізнавальної діяльності студентів з метою свідомого опанування ними зміста навчальної дисципліни «Історія педагогіки» [1; 2; 3; 4; 5; 6; 7; 8; 9; 13, 14].

Поняття «активізація пізнавальної діяльності студентів», як зазначають науковці М. Пащенко, П. Щербань, з одного боку, означає якісний рівень їхньої діяльності, якому притаманна певна система ознак; з іншого – цілеспрямоване керування процесом пізнання студентів шляхом створення оптимальних педагогічних умов, підпорядковане меті професійної підготовки, спрямоване на формування внутрішніх мотивів та цілей здобуття знань [8; 13].

Зміст цього поняття надає можливість визначити педагогічні умови активізації пізнавальної діяльності студентів у процесі вивчення історії педагогіки.

По-перше, важливу роль в активізації пізнавальної діяльності студентів на заняттях з історії педагогіки відіграє особистість та педагогічна майстерність викладача історії педагогіки. Щоб викликати інтерес студентів до навчання історії педагогіки, викладач має оптимально організу-

вати процес навчання: скласти робочу навчальну програму дисципліни, відібрати зміст навчальної дисципліни, зазначити методи навчання (бесіда, пояснення, лекція, інструктаж, дискусія, диспут, робота з першоджерелами, метод опори на життєвий досвід студентів, метод зацікавлення, метод емоційного сплеску та заохочення, ділові ігри, рольові ігри та методи контролю успішності навчання студентів, методи усного опитування, тестової перевірки, взаємо- і самоперевірки професійних знань і вмінь студентів), систему оцінювання.

Ми згодні з влучною думкою О. Сухомлинської про те, що «зміст курсу має пропонувати достатній фактологічний матеріал, а проблемне викладання спрямовуватися на розвиток творчості та самостійності пошуку». Для цього, на думку вченої, викладач з історії педагогіки має спиратися на різні підходи до організації навчального матеріалу, а саме «хронологічний, «ортодоксальний», який має стійку інтелектуальну традицію в Україні»; «лінії розвитку», притаманні сучасним європейським університетам, тобто вибираються історико-педагогічні теми та проблеми, навколо яких концентрується курс історії педагогіки» [11].

Виконаний аналіз джерельної бази дозволяє констатувати, що сьогодні викладач історії педагогіки має поєднувати традиційні педагогічні напрацювання з інноваціями, що дозволить докорінно змінити ставлення до студента й забезпечити суб'єкт-суб'єктні взаємини в освітньому процесі вищої школи. Такий підхід надає можливість майбутньому фахівцеві Нової української школи виявляти активну позицію, дозволяє йому відчувати себе співавтором, партнером викладача. Такі гармонійні взаємини, як зазначає І. Пальшкова, стимулюють пізнавальну активність й інтелектуальну ініціативу студентів; сприяють формуванню їх професійної спрямованості, зміцнюють зацікавленість майбутньою педагогічною діяльністю; спонукають до вироблення і трансформації власної моделі професійно-педагогічної поведінки; підвищують формувальний аспект педагогічної практики [7, с. 45].

По-друге, мотивація пізнавальної активності студентів здійснюється за допомогою використання методів формування інтересу до навчання історії педагогіки, а саме активних методів навчання, які поділяються на методи інтелектуальної колективної діяльності й імітаційні.

Методи *інтелектуальної колективної діяльності* (обговорення, дискусії, диспути, конкурси, «мозкова атака») характеризуються наявністю спільної думки, пізнавальної суперечки за умови високої активності студентів.

Вважаємо, що обговорення підготовлених студентами повідомлень, доповідей, рефератів є ефективним методом активізації пізнавальної

діяльності студентів, який доцільно використовувати на практичних заняттях з історії педагогіки. Так, студентам можна запропонувати такі теми рефератів для обговорення: «Педагогічні інновації древньогрецьких філософів і їх використання на сучасному етапі», «Українська педагогічна думка епохи Відродження», «Педагогічні погляди і діяльність Б. Грінченка», «Характеристика розвитку освіти України у 50–60-х рр. ХХ ст.» тощо [2].

У процесі вирішення проблемних питань доцільними є методи дискусії, диспуту, «мозкової атаки». Вони сприяють розвитку критичного мислення, здібності ретроспективно розглядати проблему, формуванню ораторських навичок, розширенню світогляду; організації колективної роботи; глибокому ознайомленню зі спадщиною видатних педагогів; дозволяють виробляти й висловлювати свій погляд на проблему тощо.

На практичному занятті з історії педагогіки можна провести дискусію на основі аналізу цитат видатних діячів освіти. Для цього студентам пропонується поміркувати над педагогічним смислом висловлювань про освіту. Наприклад, над висловлюваннями В. Сухомлинського: «Роки дитинства – це насамперед виховання серця», «Учитель готується до хорошого уроку все життя <...> Така духовна і філософська основа нашої професії і технологія нашої праці: щоб дати учням іскорку знань, вчителів треба ввібрати ціле море світла».

Актуальними є дискусії, проведені в стилі телевізійного ток-шоу. Їхніми темами можуть бути такі: «Карати дітей чи ні?» (історико-педагогічна дискусія педагогів XVI–XX ст. (Я. Коменський, М. Пирогов, В. Сухомлинський, А. Макаренко); «Любити дітей чи просто навчати?», «Гендерне виховання в історії педагогіки: за і проти» (з використанням історико-педагогічних праць) тощо.

Цікавим методом, який активізує студентів, є дебати. Він може розглядатися як змагання між двома командами, учасники яких виявляють уміння спільно працювати, добирати аргументи, щоб отримати підтримку аудиторії. Наприклад, історико-педагогічні дебати «Право на освіту і рівність права в освіті» (вирішення проблеми в історії освіти та її сучасному етапі).

Дебати також доцільно використовувати під час аналізу першоджерел з історії педагогіки. Так, аналізуючи «Рідне слово» К. Ушинського, студенти об'єднуються у дві команди. Перша висловлює позитивні відгуки, інша – критичні зауваження щодо твору, який вивчається. Підсумком дебатів буде міркування майбутніх педагогів над питанням: «Які корисні ідеї з «Рідного слова» Ви запозичили б для себе?».

Також цікавими для студентів є теми для дебатів з історії педагогіки, коли порівнюється творча спадщина видатних педагогів, наприклад: («Просвітницькі ідеї Ж.-Ж. Руссо і Г. Сковороди»,

«В. Сухомлинський і С. Френе: спільне і відмінне у вихованні» та ін.).

Ефективним методом колективного обговорення, що забезпечує генерування якомога більшої кількості ідей у процесі міркування над запропонованою проблемою й здійснення пошуку різноманітних шляхів її вирішення, є «Мозковий штурм».

Таким чином, методи *інтелектуальної колективної діяльності студентів* створюють комфортну атмосферу, що дозволяє їм відчувати свою успішність та забезпечує свідому активну позицію під час засвоєння навчального матеріалу з історії педагогіки.

До *імітаційних методів* належать *індивідуальні* (імітаційні вправи, аналіз педагогічних ситуацій, метод тренажу та ін.) та *колективні* (ігрове проектування, ділові ігри, кейс-метод тощо) *методи*. Вони сприяють, як зазначають М. Пашенко, П. Щербань, формуванню професійних, організаційних і управлінських умінь [8; 13]. Так, на практичному занятті з історії педагогіки студентам можна запропонувати гру «Інтерв'ю із зіркою»: «Уявіть, що до вас завітав відомий педагог (Я. А. Коменський, К. Ушинський, М. Корф, В. Сухомлинський), який хоче поділитися своїм педагогічним досвідом». У групі вибирається студент, який виконуватиме роль зірки. Він розповідає про «свої» педагогічні погляди, а інші студенти ставлять питання «гостю».

У рольовій грі «Реклама книги» студенти об'єднуються у групи (3–5 осіб). Кожна група – «рекламне агентство», яке має представити «замовнику» (викладачу) власну рекламу твору відомого педагога. Така діяльність дозволяє майбутнім учителям розвивати педагогічне мислення, проявляти нестандартний, творчий підхід до справи, вдосконалювати практичні уміння і навички, структурувати навчальний матеріал й ефективно його презентувати.

Підсумком вивчення «Історії педагогіки» може бути заняття, на якому студенти презентують узагальнену інформацію про одного з педагогів минулого за таким планом: життєвий шлях; основні педагогічні ідеї; головні наукові та методичні здобутки тощо. Зібрану інформацію потрібно оформити у вигляді папки чи планшета. Необхідною умовою є використання фактичного матеріалу (фото, малюнки, ксерокопії титульних сторінок відомих книжок тощо). Одна з ідей педагога, яка, на думку студентів, є актуальною для сучасної освіти, оформлюється окремо як науково-публіцистична доповідь (представляється в друкованому вигляді); графічна модель; об'ємна модель (школа майбутнього, підручник майбутнього тощо); вистави педагогічного театру (інсценування уривків книг, рольова гра тощо). Публічний захист цих матеріалів відбувається у вигляді курсу «Знавці історії педагогіки».

«Знавці історії педагогіки» може мати й іншу форму. Так, студенти отримують домашні завдання: біографія Джона Локка у формі засідання суду; Я.А. Коменський і твір «Материнська школа» у формі зустрічі Я.А. Коменського, його друга і вагітної жінки; біографія Джона Локка у формі звіту агента 007 шефу про розслідування його життя тощо.

До ювілею видатних педагогів можна проводити ігри-конкурси, брейн-ринги, наприклад: «Хто краще знає спадщину педагога Я.А. Коменського?», «Чи знаємо ми В. Сухомлинського?», «Три кити» А. Макаренка» та ін.

Основні етапи організації імітаційних методів: постановка проблеми, мети і завдань; розподіл ролей і визначення функцій учасників гри; розмежування інтересів учасників; обговорення проблеми (самостійні рішення й аналіз можливих перешкод); визначення переможців, стимулювання і підбиття підсумків.

Використання активних форм та методів у навчанні історії педагогіки дозволяє значно збільшити час активної самостійної практики на заняттях для кожного студента, досягти належного засвоєння матеріалу всіма учасниками групи та спонукає викладача історії педагогіки до постійної творчості, самовдосконалення, професійного та особистісного розвитку. У такий підхід викладач стає організатором самостійної навчально-пізнавальної, комунікативної, творчої діяльності майбутніх учителів початкової школи.

По-третьє, позааудиторна виховна робота з історії педагогіки, яка має безмежний простір для творчої діяльності викладача та здобувачів вищої педагогічної освіти.

Сучасні науковці А. Алексюк, В. Безпалько, О. Голік, О. Демченко, В. Коваль, Н. Крюкова, Т.Мандрикіна, Л. Онучак, В. Ортинський, Л. Паламар, М. Пентиліук, П. Підкасистий, К. Плиско одноставно вважають, що позааудиторна робота – це різноманітна планова освітня і виховна робота, спрямована на задоволення інтересів і запитів студентів. Вона проводиться в позааудиторний час і сприяє вихованню студентів, поглибленню їхніх знань з історії педагогіки, розвитку творчості майбутніх фахівців.

У процесі вивчення історії педагогіки використовуються різні форми позааудиторної навчально-виховної роботи: 1) масові: фестивалі «History fest», тижні педагогіки, конкурси «Знавці історії педагогіки»; 2) групові: клуб «Педагогічних зустрічей», дискусійний клуб «Креативний педагог: минуле і сучасність», гурток «Педагогічна старовина», екскурсії в минуле «Ніч у навчальному закладі», брейн-ринги, історико-педагогічні квести «Захисники педагогіки: молоде покоління», «Колесо історії», театральні вистави «Ляльковий театр-вертеп», «Освітній процес у Києво-

Могилянській академії», «Братські школи», «Козацька система навчання і виховання»; 3) індивідуальні: консультації, індивідуально-дослідна робота, підготовка виступів, повідомлень, статей та ін. [2; 6].

Вважаємо, що позааудиторна навчально-виховна робота з історії педагогіки має позитивно впливати на успішну професійну підготовку майбутнього вчителя Нової української школи.

По-четверте, заклади вищої освіти мають створювати розвивально-освітнє середовище, яке максимально стимулюватиме активність студентів, забезпечуватиме ефективність та результативність освітнього процесу та створюватиме умови для саморозвитку майбутнього вчителя. О. Писарчук зазначає, що освітнім середовищем стає лише тоді, коли воно виконує свої основні завдання: сприяє підготовці кваліфікованого фахівця відповідного рівня і профілю, розвитку особистісних якостей у душі гуманістичної педагогіки та підвищенню загальнокультурного рівня студентів [10].

У Бердянському державному педагогічному університеті створено таке розвивально-освітнє середовище. Зокрема, це освітній науково-дослідний музей історії БДПУ, де студенти вивчають історію чоловічої гімназії м. Бердянська (XIX ст.), педагогічних курсів, педагогічного технікуму, педагогічного інституту (XX ст.); це також навчальна археологічна лабораторія, яка містить цікаві артефакти з давньогрецького міста Ольвії (VI ст. до н.е.). Не менш важливим для становлення майбутнього педагога є фонд рідкісної ціннісної книги, експонати якого дають можливість студентам ознайомитися зі шкільними підручниками XIX ст.

Наукові дослідження з педагогічного краєзнавства сприяють формуванню в студентів умінь та навичок самостійно збирати й узагальнювати матеріал, допомагають майбутньому вчителю підготуватися до організації краєзнавчої роботи з учнями в школі. Самостійне отримання знань на основі роботи з документальними матеріалами місцевих архівів, музеїв, наукової і художньої краєзнавчої літератури сприяє включенню студентів у дослідницьку діяльність, яка позитивно впливає на формування їхніх інтересів і здібностей до наукової роботи, а також стає дійсно ефективним засобом покращення професійної підготовки майбутніх учителів.

Отже, навчальна дисципліна «Історія педагогіки» має потужний навчально-виховний потенціал, сприяє активізації самостійного пошуку студентів у галузі історико-педагогічних знань, особливо з педагогічного краєзнавства, що сприятиме підготовці вчителя Нової української школи як знавця історії пам'яті й охоронця духу народного.

Висновки і пропозиції. Виокремлені педагогічні умови (висока педагогічна майстерність

викладача історії педагогіки, активні методи навчання, організація позааудиторної виховної роботи з історії педагогіки, створення розвивально-освітнього середовища в закладах вищої освіти) позитивно впливають на зацікавленість студентів навчальним предметом, активізують їхню пізнавальну діяльність і забезпечують високу результативність процесу навчання історії педагогіки. Подальших пошуків у напрямі дослідження потребує аналіз впливу освітньо-розвивального середовища на професійне становлення майбутніх учителів початкової школи у процесі вивчення історії педагогіки.

Список використаної літератури:

1. Антонова О.Є. Історія педагогіки. Робочий зошит : посіб.-практикум. Вид. 2-ге, доп. і перероб. Житомир : Вид-во ЖДУ, 2007. 120 с.
2. Голік О.Б., Мандрикіна Т.С. Театралізовані дійства як форма позааудиторної роботи з історії педагогіки. Бердянськ : БДПУ, 2006. 68 с.
3. Голуб О.В. Історія педагогіки: навч.-метод. комплекс. Бердянськ : БДПУ, 2013. 248 с.
4. Зайченко І.В. Педагогіка і методика навчання у вищій школі : навч. посіб. 2-е вид., переробл. і доп. Київ : Видавництво Ліра-К, 2016. 456 с.
5. Каплінський В.В. Методика викладання у вищій школі. Вінниця : Ніланд ЛТД, 2015. 224 с.
6. Коваль В.Ю. Система позааудиторної діяльності студентів вищих навчальних закладів. *Наукові праці Донецького національного технічного університету. Серія: «Педагогіка, психологія, соціологія»*. 2009. № 6. С. 19–23.
7. Пальшкова О.І. Педагогіка: професійно-педагогічна культура вчителя. Київ : Слово, 2011. 192 с.
8. Пащенко М.І. Використання активних форм та методів викладання педагогічних дисциплін у підготовці майбутніх учителів. *Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини*. 2016. Вип. 1. С. 258–266.
9. Петухова Л.Є. Вивчення курсу «Історія педагогіки» з використанням мультимедійної енциклопедії. *Проблеми сучасної педагогічної освіти : зб. статей*; ред. кол. : О.В. Глузман та ін. Ялта : РВВ КГУ, 2008. Ч. 1. Вип. 19. С. 3–13.
10. Писарчук О.Т. Моделювання освітньо-розвивального середовища в діяльності вчителя початкової школи: теоретичний і практичний аспекти. *Професійна освіта: зб. наук. праць. Серія: Педагогіка*. Тернопіль, 2017. № 3. С. 36–44.
11. Сухомлинська О.В. Історія педагогіки як наука і як навчальний предмет: актуальні проблеми. *Збірник наукових праць Кам.-Поділ. держ. ун-ту*. Кам'янець-Подільський : Абетка-Нова, 2002. С. 7–15.
12. Франчук Т.Й. Модернізація навчального курсу «Історія педагогіки» на модульно-елективній основі. Кам'янець-Подільський : Медобори-2006, 2016. 78 с.
13. Щербань П.М. Навчально-педагогічні ігри у вищих навчальних закладах : навч. посіб. Київ : Вища школа, 2004. 207 с.
14. Ягоднікова В.В. Інтерактивні форми і методи навчання у вищій школі : навч.-метод. посіб. Київ : Персонал, 2009. 80 с.

Holub O. Pedagogical conditions of activation of cognitive work of students in the course of studying of history of pedagogy

The article is dedicated to the definition of pedagogical conditions of activation of cognitive work of students in the course of studying the history of pedagogy. It is stated that radical changing approaches to the system of professional formation of a future specialist of elementary school today is necessary. According to the author's views, the subject "Pedagogy history" takes the leading place in this system. It is proved that one of the ways of the introduction of the general and professional competences of every future teacher is the activation of his cognitive process during the classes in pedagogy history. The concept "activation of cognitive work of students" is considered, on the one hand, as the qualitative level of educational activity of applicants of higher education, and on the other – as purposeful monitoring of the cognitive process of students by the creation of optimum pedagogical conditions.

The following pedagogical conditions of activation of cognitive work of students in the course of studying of history of pedagogics are defined in the article: high pedagogical skill of the teacher, his professionalism, emotional condition, eloquence, the authority, the optimum organization of a training material: preparation of the working curriculum of discipline, the selection of the content of the discipline, definition of teaching methods (conversation, explanation, lecture, instruction, discussion, debate, work with primary sources, the method relying on the life experience of students, the method of interest), use of visual means, in objectivity of estimation, use of a rating control form; use of playful ways and methods of formation of interest in training of history of pedagogy, namely – active methods of training (methods of intellectual collective activity and imitating); the organization of the extracurricular educational work on history of pedagogy which encourages creative activity of the teacher and applicants of the higher pedagogical education; creation developing educational environment in institutions of higher education (the museums, educational archaeological laboratories, funds of the rare valuable books, etc.).

Key words: *Pedagogical conditions, activation of cognitive work, active training, students, pedagogy history.*